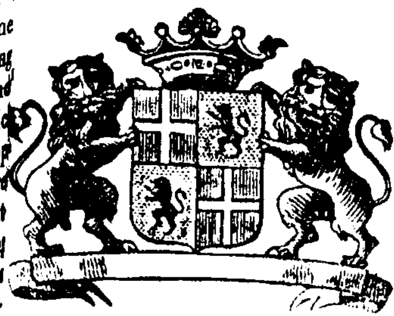
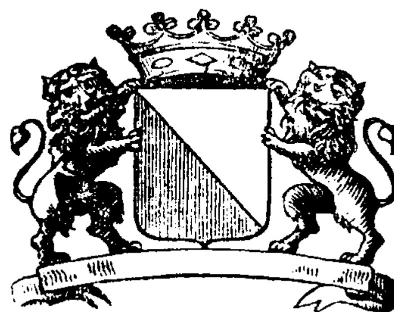
A°. 1856. N. 206.

ZATURDAG 30 AUGUSTUS

UTRECHTSCHE PROVINCIALE EN STADS-COURANT

Algemeen Advertentie-Blad.

Bij deze COURANT behoort een BIJVOEGSEL.

KENNISGEVING.

Burgemeester en Wethouders der stad Utrecht:

Brengen ter kennis der ingezetenen, dat de aan den Gemeenteraad aangeboden begrooting der plaatselijke inkomsten en uitgaven dezer stad, voor het dienstjaar 1857, ingevolge het bepaalde bij art. 203, 2e alinea der Gemeentewet, op de stedelijke Secretarie alhier voor een ieder van heden tot en met den 8. September aanstaande, de zondagen uitgezonderd, ter lezing nederligt, en aldaar tegen betaling van vijftig cents algemeen verkrijgbaar is gesteld.

Utrecht den 21. Augustus 1856.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,
N. P. J. KIEN.
Ter ordonnantie van dezelven,
H. G. RÖMER.

UTRECHT 30 Augustus.

Men weet, dat er voor eenigen tijd verontrustende tijdingen omtrent den gezondheidstoestand van den Franschen Keizer zijn verspreid, en dat zelfs in dagbladen is gewaagd van krenking in de geestvermogens of althans van hersenziekte. Die berigten zijn dadelijk weêrsproken, maar hebben toch bij velen, die 't ergste gaarne schijnen te gelooven, ingang gevonden. Al wat echter in den laatsten tijd en ook nu weder van Biarritz omtrent den toestand des Keizers wordt berigt, moet aan die verontrustende tijdingen genoegzamen weêrspraak geven.

De zaken van Napels hebben in den laatsten tijd veel stof tot schrijven gegeven. Men is het bijv. nog niet er over eens, of hetgeen omtrent een antwoord van koning *Ferdinand* door bijna alle bladen is gemeld, juist is, en met name is het nog niet uitgemaakt, of het antwoord van Napels aan de beide Westmagten gelijkelijk is gezonden, dan wel aan Frankrijk en Engeland ieder afzonderlijk. Die antwoorden zouden dan zelfs vrij veel verschillen. Intusschen wordt omtrent de stappen der Westmagten bij het hof van Napels gedaan gemeld, dat bij de bijeenkomst, die de beide gezanten bij den Napelschen minister *Caraffa* hadden, de Engelsche gezant alleen het woord voerde; het zwijgen van den Franschen gezant had den minister doen meenen, dat Frankrijk niet ten volle de gevoelens deelde, door den Britschen gezant geopenbaard. Zoodra dit den heer *Brenier* ter oore kwam, heeft hij den minister dadelijk zijne vergissing doen inzien. Immers bij het doen van gemeenschappelijke stappen is het altijd de oudste der gezanten, die het woord voert, en dit is alleen de reden, waarom sir *W. Temple* het woord had gevoerd. Alles wat deze gezegd had, werd echter ten volle door den heer *Brenier* namens Frankrijk benaamd. — In het Noorden van Italie wekt de wapening van Oostenrijk nog al verbazing. Men begrijpt niet met welke bedoeling die geschiedt. Voorloopig geeft men als reden de mogelijkheid, dat Sardinie, in zake de sekwestratie der goederen van genaturaliseerde Lombardijers, eindelijk wel eens tot represaille-maatregelen kon overgaan en daarbij eenige wapenvertooning zou kunnen maken.

In Spanje is het steeds de opheffing der instelling der nationale militie, die de aandacht geheel bezig houdt. De progressisten zijn ten zeerste over den maatregel gebelgd. Ook het ontslag van generaal *San Miguel* is als een gevolg te beschouwen van de opheffing der militie. Waar zulke gematigde mannen aan de regering hunne krachten onthouden, daar is het duidelijk, dat *O'Donnell* hoe langer hoe meer alleen zal staan, en zonder steun eindelijk wel voor de reaktionnairen zal moeten wijken, voor wie hij de baan slechts even zal gemaakt hebben! — Het huwelijk van prins *Adalbert* van Beijeren is den 27. te Madrid voltrokken.

:— Z. Exc. de ridder *Lomonosoff*, buitengewoon gezant en gevolmagtigd minister van Z. M. den Keizer van Rusland bij het Nederlandsche Hof, is gister namiddag, na een bezoek te hebben gebragt bij H. M. de Koningin-Weduwe te Soestdijk, van zijne buitenlandsche reis in de residentie teruggekeerd.

— Naar men verneemt heeft Z. M. dezer dagen goedgevonden, eenige veranderingen te bevelen, in het hoofdtooisel van het wapen der infanterie, zoo zouden onder anderen de grenadiersmuts, benevens de kolbak der muziekanten, tot heden bij het regement grenadiers en jagers gedragen, worden afgeschaft, en vervangen door een schakot, zoo als door de manschappen der tirailleur-kompagnie van het regement grenadiers en jagers wordt gedragen, de vangsnoeren voor de muziekanten echter in plaats van wit, van rood katoen, doorvlochten met gele zijde, zullende de tamboer majoor een kolbak met witte pluim dragen, zooals bij de regementen infanterie is bepaald; mitsgaders wijders vastgesteld, dat bij de staven en korpsen van het leger, voortaan in groot tenue eene afhangende roode vlam, niet lager afhangende dan tot op den klep van den schakot, zal worden gedragen; voor de officieren van paardenhaar en voor de onder-officieren en verdere manschappen van wollen of saaijen draden, zullende bij de bataillons jagers eene donker-groene vlam en door de muziekanten eene witte vlam gedragen worden. *Res. bl.*

:— Bij arrest van den Hoogen- Raad der Nederlanden van 29 Augustus is verworpen de voorziening in kassatie van mr. *L. Zegers Veeckens*, uitgever der *Amersfoortsche Courant*, tegen een arrest van het provinciaal geregtshof van Utrecht, waarbij hij, ter zake van laster jegens den heer *Luyben*, lid van de Tweede Kamer der Staten generaal, is veroordeeld tot gevangenisstraf voor den tijd van eene maand enz. — In dezelfde zitting van den Raad is, met vernietiging van een arrest van het Hof in Noord-Holland, het Openbaar Ministerie bij dat hof ontvankelijk verklaard in zijne vervolging tegen *H. E. Mulder*, uitgever der *Asmodée*, wegens laster jegens den minister van Koloniën, en de zaak naar hetzelfde Hof teruggewezen. — Nog is in deze zitting verworpen de voorziening in kassatie, ingesteld door *G. Vreedenburg*, tegen een arrest van het Hof in Zuid-Holland, bij welk arrest hij, ter zake van brandstichting, is veroordeeld tot de straffe des doods.

*— Ter voorkoming van sluikhandel is den 3 Aug. jl. nog al een belangrijk kontrakt met Hannover gesloten, waarin is bepaald, dat op het onvrije territoir, bedoeld bij art. 177 der algemeene wet van 26 Aug. 1822, de verzending van 4 Ned. ponden koffij en daarboven moeten gedekt zijn door een gewoon geleibiljet, hetwelk, nadat de aangifte is geschied, door den naastbij zijnden ontvanger zal worden afgegeven, van waar de uitvoering plaats heeft, met juiste opgave der vervoerd wordende hoeveelheid en de plaats der binnenlandsche bestemming of het kantoor van uitvoer, alsmede den weg langs en den tijd, binnen welken het vervoer of de uitvoer zal moeten geschieden; het een en ander op straffen bij de Nederlandsche wetten tegen bedriegelijken uitvoer of de daartoe aangewend wordende poging bepaald.

— Omtrent den laatsten dag der feestviering te Amsterdam verneemt men, dat die met gelukkiger weder begunstigd, allergenoegelijkst is afgeloopen met den wedstrijd met de buks, welke Z. K. H. prins *Hendrik* bijwoonde.

Den 28. had de vereeniging plaats gehad der afdeelingen van het metalen kruis in de tuinen van *Natura Artis Magistra*. Des avonds werd het bal in het Park gegeven. De tuinen en de zaal waren weder keurig versierd; Z. K. H. prins *Hendrik* vereerde ook weder nu de feestvierenden met zijne tegenwoordigheid. Ofschoon de heeren in meerderheid aanwezig waren werd er druk gedanst. Men bleef zeer genoeglijk tot laat in den nacht bijeen.

Over 't geheel is de feestviering allergelukkigst afgeloopen, en moet men hulde brengen aan den geest, die allerwege in de hoofdslad geheerscht heeft. Bij ééne ramp, die men te vermelden heeft gehad, is het verblijdend, zegt de *Amst. C.*, dat men dadelijk een verheugend berigt kan voegen. De marinier toch, die bij het lossen der saluutschoten een arm verloor, wekte dadelijk zoo veel medelijden, dat reeds drie uren na dit ongeluk *volkomen* in de toekomst van dien man was voorzien.

Naar men van goederhand verneemt, heeft Z. M. de Koning, bij dagorde van 28 dezer, aan het korps der schutterij zijne hooge goedkeuring te kennen gegeven over de orde in de gelederen en bij het defileren.

Daar we wegens gebrek aan de noodige ruimte, niet in de mogelijkheid geweest zijn de keurige redevoeringen op te nemen, die door den heer *v. Dam v. Isselt* en den burgemeester der stad Amsterdam bij de onthulling zijn gehouden, maken wij niet te meer voorliefde hier nog gewag van de brochure van onze geachten Nederlandschen pleitbezorger Mr. *S. P. Lipman*, die omtrent het gedenkteeken thans te Amsterdam onthuld o. a. zegt.

„Het is een historiesch, een nationaal, een glorierijk monument, Nederland en zijne hoofdstad waardig.

„Het is een *historiesch:* het vernieuwt en vereeuwigt herinneringen, welke diep ingrijpen in het Nederlandsche volksleven. Het betreft een tijdvak en eene reeks van grootmoedige handelingen, waarin ook voor het meest verwijderd nageslacht onwaardeerbare voorbeelden en lessen vervat zijn.

„Het is een *nationaal:* het is een welsprekende getuige van hetgeen eendragtige burgerzin, van hetgeen de vereenigde kracht van een klein volk, hetwelk alleen op God en zich zelf vertrouwt, vermag.

„Het is een *glorierijk:* burgerroem en krijgsroem zijn hier éénzelvig vereenigd."

Omtrent den geest, die de oprigting kenmerkt, zegt de heer *Lipman* o. a.

„Geen zekerder kenmerk, dat de vaderlandsliefde, die levenskracht der volken, nabij is om voor altoos te worden uitgebluscht, dan de verwaarloozing van daden, der onsterfelijkheid waardig, de veronachtzaming van herinneringen, welke zelfs den vreemdeling ontzag gebieden, en die voor altijd in het aandenken van eene dankbare natie verdienen te leven. Hoe wilt gij van een volk, dat ongevoelig is voor waren roem, volharding in nood of in beproeving grootheid verwachten? Gevoelloosheid is het teeken van de uitputting der levenskracht.

„Dwingelandij of verraad alleen kan derhalve uit de bewustheid eens volks zijne historie willen verdringen. En wat anders is een gedenkteeken, waaraan de naam van nationaal behoort, dan 's volks zigtbare historie?

„Elk volk is het gewrocht zijner historie. Zijne historie moet heilig zijn, als de assche zijner vaderen. Zij toont ons den weg, langs welken het den Albestuurder onzer lotgevallen behaagde het volk te leiden. Zij leert ons in het voorleden de oorzaken van het heden kennen. Waarschuwende en bemoedigende, wijst zij ons op de toekomst, waarop niet slechts

onze blik, maar ook ons vereenigd krachtig streven moet gerigt zijn."

— De roemvolle verdediging van Groningen in 1672 en de verlossing dezer stad op den 28. Augustus van dat jaar, waardoor de overal voortdringende vijand in zijnen loop werd gestuit, zullen altijd eene schoone bladzijde uitmaken in de geschiedenis onzes vaderlands, wel waardig om telken jare door de nazaten dankbaar en feestelijk te worden herdacht. Die herinneringsdag aan de zegeningen, door God voor 184 jaren aan onze voorouders geschonken, is ook thans weder aangebroken. Groningen had reeds eergisteren morgen vroeg haar feestgewaad aangetrokken: van openbare gebouwen en partikuliere huizen en schepen wapperde de driekleur- of oranjevlag, terwijl het karrillon op den Martinitoren van tijd tot tijd zijne welluidende toonen deed hooren.

De feestelijkheden namen ook nu weder een gelukkigen aanvang met het godsdienstig muzijkfeest in de Martinikerk. Even als andere jaren, werden ook nu de woorden van den redenaar telkens afgewisseld door het koorgezang onder de altijd even keurige direktie van den heer *Suringar*, door de muzijk van het schutterskorps en door de volle toonen van het uitmuntende orgel.

Na afloop van het muzijkfeest werd de keuring gehouden van de paarden voor de harddraverij. Terwijl de gunstig bekende hoornmuzijk van het 7de regement infanterie zich des middags van 12 tot 1 op de Groote Markt liet hooren en tal van wandelaars derwaarts deed zamenstroomen, voerde zij mede gedurende de harddraverij des namiddags eene menigte muzijkstukken uit en deed des avonds het schuttermuzijkkorps door de groote en overbezette zaal der societeit de Harmonie zijne toonen weergalmen. Te gelijker tijd werden in den schouwburg aldaar een drietal stukjes, waaronder „het Metalen Kruis", opgevoerd.

Na afloop van een en ander en tot slot van de feestviering, is des avonds op de Groote Markt een luisterrijk vuurwerk ontstoken.

— Uit eene goede bron verneemt men, dat bij de hooge regering het plan bestaat spoedig de Noordbrabantsche kanalisatie ter harte te nemen, door niet het geprojekteerde kanaal van Grave naar den Amer te maken, dat nu door het digten van het Schansche Gat onnoodig is geworden, maar door het graven van een kanaal van 's Bosch op Hedikhuizen, in de rigting van de Oude Maas. *N. R. C.*

— Gister middag hebben de ingenieurs, de heeren *Fijnje* en *van Rappart*, vergezeld van de te Tilburg bestaande kommissie in zake der spoorwegaangelegenheden, eene terreinsopneming in loko gedaan; wanneer zich de vermoedens bevestigen, zoude het station van den gedekreteerden Zeeuwsch-Pruissischen spoorweg aldaar in het centrum tusschen de wijken Kerk en Veldhoven geplaatst worden. *HB.*

— De Maatschappij ter bevordering der veeartsenijkunde hield ll. Dingsdag te Rotterdam hare 16. jaarlijksche vergadering. Verschillende veeartsen, leden der maatschappij, deden mededeelingen over de inënting der longziekte onder het rundvee, welk middel ook in de omstreken dezer stad veel bijval vindt. Verder werd, ten einde het doel der maatschappij te blijven bevorderen, ook door het opwekken der waardering van de uitoefening der wetenschappelijke veeartsenijkunde in ons vaderland, en de daarmede verbonden stoffelijke welvaart der opgeleide veeartsen, besloten eene kommissie te benoemen, om zich in persoon tot den minister van Binnenl. Zaken te wenden en Z. Exc. op nieuw het aanbieden te verzoeken eener wet op de uitoefening der veeartsenijkunde.

— In de vergadering van den gemeenteraad van Amsterdam van gister heeft de voorzitter medegedeeld, dat Donderdag de inschrijving der leening heeft plaats gehad. Daarbij heeft zich echter slechts één inschrijver opgedaan, zijnde eene kombinatie van eenige kantoren, die 92 pCt. verlangden. Burgem. en weth. wisten eerst niet hoe te handelen òf om voor te stellen het aanbod aan te nemen, òf om het af te wijzen. Zij hadden toen later besloten het eerstgenoemde aan den raad voor te stellen. In stemming gebragt is het aanbod met 15 tegen 12 stemmen aangenomen.

— De gemeenteraad van Leeuwarden heeft, betrekkelijk te nemen maatregelen ter bevordering van den algemeenen gezondheidstoestand in die gemeente, eenstemmig een voorstel aangenomen, waarbij aan den kommissaris des Konings, in antwoord op zijne missive dienaangaande, wordt te kennen gegeven, dat de instelling eener plaatselijke gezondheids-kommissie in die gemeente voor alsnog onnoodig mag geacht worden.

— De gemeenteraad van Arnhem heeft, in zijne zitting van 23 Augustus, een voorgedragen ontwerp eener te sluiten geldleening ten bedrage van *f* 100,000 tegen 4 1/2 pCt. renten goedgekeurd.

— In de zitting van den gemeenteraad van 's Hage van gister heeft de voorzitter kennis gegeven, dat Maandag aanstaande de nieuwe Fransche opera een aanvang zal nemen, en dat, even als vroeger, eene jury over de debutanten zal oordeelen. Uit den raad werden daartoe benoemd de burgemeester, benevens twee leden van den raad, de heeren *Steengracht* en *Smissaert*.

— Door de kommissie tot de zaken der Waalsche kerken is de heer *Herman Carel Laatsman*, na afgelegd examen, als kandidaat tot de Heilige dienst toegelaten.

— Door wijlen dr. *J. van der Plaats* te Leeuwarden is, naar men verneemt, bij uiterste wilsbeschikking, eene som van *f* 4000 aangewezen tot oprigting van een metalen monument op het graf van dr. *Simon Stijl*, te Harlingen, schrijver o. a. van het beroemde werk *Opkomst en bloei der Nederlanden*. De uitvoering dezer beschikking is, behalve aan de beide exekuteuren-testamentair, opgedragen aan den Kommissaris des Konings en een of twee leden der Gedeputeerde Staten van dat gewest. Het monument moet binnen 4 jaar zijn opgerigt.

— Een brutale diefstal heeft eergisteren nacht in de R. K. kerk te Zeist plaats gehad. De dieven, waarvan men er reeds twee moet gearresteerd hebben, hebben zich, door middel van een uitgesneden glasruit toegang in de kerk verschaft, de deur der sakristij uit derzelver hengsels geligt, en alle kerkgewaden medegenomen. Aan sporen van bloed, aan den tabernakel zigtbaar, bespeurde men, dat zij vergeefsche pogingen hadden gedaan, om dien open te breken. Het Allerheiligste, dat achter eene ijzeren kast verborgen is, hebben zij mede niet kunnen bereiken. *De Tijd.*

— Naar wij uit eene goede bron vernemen, heeft de minister van Hervormde Eeredienst aan den kerkeraad aan de Hervormde gemeente te 's Gravenhage, bij ministeriele dispositie, te kennen gegeven, dat, in geval die gemeente de helft of ongeveer de helft van het traktement voor den elfden predikant wilde verleenen, de wederhelft, of het grootere gedeelte van dat traktement, op de staatsbegrooting zou worden uitgetrokken. Zijn wij wel onderrigt, dan zullen van de zijde van den kerkeraad pogingen worden aangewend, dat op die dispositie worde teruggekomen, en het geheele jaargeld van landswege worde verleend. *Arnh. Ct.*

— De predikantenbriefjes vermelden geene bijzondere predikbeurten op morgen dan alleen Ds. *Snellebrand*, Kand. tot de H. Dienst in de Wale Kerk. — Maandag zal de heer *Fisch*, des namiddags ten 2 ure, in de Remonstrantsche Kerk mededeelingen doen in het fransch, aangaande de Evangelisatie in de stad Lyon; des avonds ten 7 ure, zal er in de Wale Kerk een bedestond worden gehouden voor de uitbreiding van het Evangelie. Dingsdag avond zal in de Dom Kerk, ten 7 ure, door Ds. *H. L. Oort* van 's Hage godsdienstoefening worden gehouden, voor de Evangelische maatschappij.

— Bij gunstig weder zal de Schutterij-muziek morgen zondag namiddag ten 1½ ure vóór de Societeit in de Maliebaan weder eenige muziekstukken uitvoeren.

— Zoo algemeen als de welvaart van den landbouwenden stand in ons vaderland thans is, heeft men nimmer te voren opgemerkt: in steden, dorpen en op het platte land wordt als het ware gewedijverd in het aanbouwen van groote en mindere gebouwen, In Groningen zijn vele boerderijen veel kostbaarder gebouwd en gemeubeld dan in de voorname straten der groote steden; een gebouw van *f* 20000 is er geene zeldzaamheid; de weelde, die er van binnen ten toon gespreid wordt, de kleeding, het goud en zilver, zij overtreffen allen de stoutste verwachtingen. In Friesland, alwaar men minder eigengeërfden vindt, zijn wel de gebouwen, maar de tooi met edele metalen niet minder dan in Groningen. Drenthe volgt in de verte hare zusterprovinciën in gebouwen, pronk en weelde, maar is zeer ijverig in de uitbreiding van kultuur der woeste gronden. Overijssel, Gelderland en NoordBrabant houden gelijken tred in den aanbouw van vele woningen op het platte land, in de verbetering van afwateringen voor de landerijen en ontginning van de woeste streken. Utrecht is nog vooruitgaande. Noord- en Zuid-Holland gaan op het platte land het meest vooruit, de uiterlijke praal kent er geen grenzen. Zeeland de weelderigste bodem van Nederland, is niet de minst vooruitgaande der andere provinciën, men treft er echter niet algemeen de weelde der noordelijke zusters aan. Van waar al die vooruitgang, van waar die pracht en weelde? het zijn de verbazende rijke uitkomsten der laatste jaren van de verstandige landhuishouding.

— Woensdag en Donderdag hebben de ware kunstvrienden weder op verrukkelijke wijze zich opgewekt gevoeld door de uitvoeringen van de Johannesberger-kapel. We hadden bij voorbaat gewezen op de keurige programma's, die eene afwisseling aanboden, welke gewis aan alle eischen moest voldoen; naast de heerlijke gewrochten van *v. Beethoven*, *Weber*, *Spohr*, stonden de toondichtstukken van *Wagner*, *Rossini*, de vrolijke werken van *Strauss*, *Gung'l*, *Zöllner* en van den direkteur van de kapel, den heer *Julius Langenbach* zelven. Al die kompositiën van zoo geheel onderscheiden aard werden door de kapel steeds met evenveel gevoel, met evenveel kuischheid, met evenveel àplomb, met evenveel kracht uitgevoerd. Wij mogen 't niet ontveinzen, *die Weihe der Töne* van *L. Spohr*, de Simfonie in Adur van *v. Beethoven*, diens *Leonore* en *Wagner's Tannhäuser*-ouverture bevielen ons uitermate, en dat ook ons publiek die geniale kunststukken weet te appreciëren, als ze zoo keurig worden uitgevoerd, getuigde het telkenmale terugroepen van den talentvollen direkteur, na de uitvoering er van. Zóó weêrgegeven ontvangt men eerst regt de ware indrukken, die zulke werken moeten maken op ieder, die slechts een weinig ingedrongen is in de toovermagt van die zamenvoeging van toonen. Zeker ligt het aan de kunstenaars, waaruit de Johannesberger Kapel is te zaâm gesteld, dat zulke uitvoeringen mogelijk worden; maar een groot deel van de eer komt toch den heer *Julius Langenbach* toe, die met die krachten weet te woekeren, die zijne uitvoerders weet te begeesteren. Dat ook de toongedichten van minder hooge vlugt, maar die daarom niet minder in de uitvoering uiterst fijne nuances vorderen, om hun waar effekt te maken, op de edelste wijzen werden ten uitvoer gebragt, behoeven wij nauwelijks te zeggen. Maar behalve als direkteur, heeft de heer *Langenbach* op nieuw als ervaren komponist en als uitstekend solist bij ons zijn naam gehandhaafd. Bevallig en geestig in zijne toonzetting, heeft hij niet minder verdiensten als vioolspeler, en heeft hij de koncerten van *Mendelssohn* en *Vieuxtemps* met groote virtuositeit, onder eene onberispelijke begeleiding van zijn orkest, ons voorgedragen. — Tot nog meerdere afleiding vergezelt *fräulein Ziegeler* den heer *Langenbach*. Hare voordragt van een paar Italiaansche aria's en een paar liederen was zeer verdienstelijk; luide toejuichingen vielen haar telkens van het ten volle bevredigde publiek ten deel.

Zoo zijn het zeer genotvolle kunstavonden geweest, die de heer *Wolters* ons bereidde. Met blijdschap vernemen wij, dat de *Johannesberger Kapel* ons nog niet vaarwel zegt, maar voor haar vertrek naar Rotterdam, Amsterdam en Londen, ons nog eens komt bezoeken. We hopen, dat dan het weder zoo zal wezen, dat het een drukker opkomst op de Matinée zal veroorloven, om dan in *Tivoli* bij schoone natuur dubbel te genieten, en dat ons kunstminnend publiek zich des avonds weder even talrijk bijeen zal bevinden, om op nieuw blijk te geven van zijn waar

kunstgevoel; want waar het werkelijk schoone voldoende ondersteuning vindt, daar kan het niet anders, of de ware kunstenaar moet zich daar gaarne vertoonen, en er zich gelukkig gevoelen.

WATERHOOGTE.

Arnhem 29 *Aug.* 1.86 El; + AP. 8,31. Gew. 8 d.
Keulen, 28 " 9 v. 0 d. (8 v. 9 d. Rijnl.) Gew. 4 d. Rijnl.

Letternieuws.

De geschiedenis van de ontwikkeling der wetenschappen zal aan de eeuw waarin wij leven eene eervolle plaats toekennen. Ontegenzeggelijk toch is het tegenwoordige tijdperk, een tijdperk van onderzoek, een tijdperk van feiten, en groot is het voordeel dat de beoefenaar overal en altijd zal genieten.

Allen die zich verdienstelijk maken, om die ontwikkeling der wetenschappen te bevorderen, verdienen grooten lof en te meer zij, die zich ten doel stellen, om die ook voor het grootere publiek toegankelijk te maken, hetzij door de uitkomsten van hun onderzoek door aanschouwelijk onderwijs of door de drukpers bekend te maken. Daarom bejammerden wij en velen met ons, de staking van een met dat inzigt uitgegeven wordend tijdschrift, namelijk PANTHEON, onder redaktie van onze kundige stadgenooten de heeren *Boer*, *Grothe*, *Gunning* en *van Rees*, en zagen wij daarentegen met groot genoegen, dat dit nuttige werk weder wordt voortgezet. Als plaatsruimte het ons niet belette zouden wij als de beste aanbeveling het prospektus van den nieuwen jaargang in zijn geheel afschrijven in plaats van ons tot de volgende aanhaling te bepalen: "Gedurende drie jaren, van 1853 tot 1855, heeft het Pantheon zich ten doel gesteld, mede te werken tot uitbreiding van *nuttige kennis*. Het heeft onder die benaming alles begrepen, wat den mensch beter, verstandiger en gelukkiger kan maken, wat zijn stoffelijk welzijn bevorderen en zijnen geest verhelderen en veredelen kan, wat hem een juister inzigt kan geven in het zamengestelde leven der maatschappij en in de wetten, die de zedelijke en stoffelijke wereld beheerschen. Het heeft uit elk gebied van kennis geput, doch zich vooral bij die onderwerpen bepaald, die geacht kunnen worden, van algemeen belang te zijn, en wier uiteenzetting eenig licht kon werpen over wetenschappelijke, letterkundige, of maatschappelijke verschijnselen van den dag."

Hieraan wil de redaktie getrouw blijven en, naar den inhoud van het 1e nommer te oordeelen, belooft de nieuwe jaargang hoogst belangrijk te worden.

Wij wenschen dan ook van harte, dat de uitgever door een groot getal inteekenaren in staat gesteld mag worden, dit tijdschrift voor goed te vestigen.

RUSLAND.

PETERSBURG 22 Augustus.

De buitengewone gezanten van Sardinië, graaf *de Broglia*, van Belgie, prins *de Ligne*, en van Mecklenburg-Schwerin, generaal *Sell*, hebben gehoor bij Z. M. den Keizer gehad, om hunne geloofsbrieven te overhandigen. Deze drie gezanten zullen de krooning te Moskou bijwonen.

De speciale trein, belast om de ambassadeurs van hier naar Moskou te brengen, is heden morgen om 10 ure vertrokken. De gezanten zullen voor middernacht te Moskou aankomen; de trein zal onder weg zich niet van aanbelang ophouden. De Engelsche ambassadeur is reeds den 18 Aug. van hier naar Moskou vertrokken.

Binnen weinige dagen zal de keizerlijke familie en het geheele hof de reis naar Moskou aannemen.

Het te Wolgasteppe bestaande landbouwkundig instituut, opgerigt ter opleiding van kolonisten en landbouwkundigen, heeft zoo goede vruchten gedragen, dat er ook dergelijke inrigtingen aan de oevers van het Aralmeer en in de Turkestansche steppen daargesteld worden. Het doel der regering is de onbebouwd liggende gronden in Rusland van kundige landlieden te voorzien.

De jonge natuuronderzoeker *N. van Seidlitz*, uit Dorpat, die in den vorigen zomer Transkaukasiën doorreids heeft, om zijne botanische en entomologische studien voort te zetten, heeft in Junij 1855 te Lenkoran den Akademiker *v. Baer* ontmoet, en met dezen zijne onderzoekings reis over het Talijshensche gebergte, en het Eriwansche gebied voortgezet. Zij hebben den winter in Nucha doorgebragt. In dit jaar zijn zij over Tiflis naar Kutaïs, en van daar naar het Goktscha-meer vertrokken, en zullen den Ararat of den Alagos bestijgen en al die streken wetenschappelijk onderzoeken.

Te Archangel zijn in den loop van deze maand 6 oorlogs-stoom-klippers van stapel gelaten.

De twee nieuw opgerigte infanterie regementen hebben de namen van *Krim* en *Sebastopol* ontvangen en tot bevelhebbers zijn benoemd prins *Schallkoff* en de overste *Alexejeff*.

Uit Kroonstadt schrijft men van den 20. Aug., dat de Stoomkorvet Ornskoeld van Stokholm in die haven is aangekomen, hebbende aan boord den generaal prins *van Hessen*, belast om den koning van Zweeden, bij de krooning van keizer *Alexander II* te vertegenwoordigen. De generaal is van verscheidene Zweedsche genie- en artillerie officieren vergezeld.

SPANJE.

MADRID, 25 Augustus.

Gister avond heeft ten paleize de onderteekening plaats gehad van het huwelijkskontrakt van prins *Adalbert* van Beijeren met de infante *Amalia*, in tegenwoordigheid des konings, der koningin, van het korps diplomatiek, der ministers, grandes, en burgerlijke en militaire overheden. De prins was gekleed als Beijersch kolonel en droeg het grootkruis van *Karel III*; prinses *Amalia* was zeer eenvoudig gekleed in het wit met een blaauw keurslijf zonder versierselen of juweelen. De minister van gratie en justitie deed, toen allen aanwezig waren, lezing van het kontrakt waarbij bepaald wordt, dat de bruidschat der infante zeven millioen realen bedraagt, en de prins haar elke drie maanden voor haar toilet elf duizend gulden zal geven. Na de onderteekening van dit kontrakt werd de prins met het voorgeschreven ceremoniëel naar zijn verblijf teruggeleid. Woensdag zal in de kapel van het paleis het huwelijk worden ingezegeud.

Een brief uit Soria berigt, dat te San Leonardo zes personen met socialistische proklamatiën zijn aangehouden.

Behalve de heer *Escosura* zijn nog voor den krijgsraad gedaagd de heeren *Sisto Camara* en *Becerra*, beide kapiteins der militie.

ITALIE.

TURIJN, 25 Augustus.

Generaal *Stackelberg* is gister avond hier aangekomen en zal in den loop dezer week zijne geloofsbrieven aan Z. M. ter hand stellen. Zijne tegenwoordigheid zal er veel toe bijbrengen om de vriendschapsbetrekkingen met Rusland nog te versterken. Deze betrekkingen reeds van gewenschten aard, dank zij de goede verstandhouding tusschen graaf *Orloff* en graaf *de Cavour* op het kongres te Parijs, zijn nog verbeterd, sedert generaal *Broglia* zich te St. Petersburg bevindt, en onze regering is zeer voldaan over de wijze, waarop die generaal zijne zending heeft volbragt.

Hij zal kort na de krooning van keizer *Alexander* terugkeeren. Het is nog niet bekend wie ons Kabinet definitief in Rusland zal vertegenwoordigen.

's Pausen oor blijft, naar men meldt, doof voor de wenschen der gemeenteraden van Bologna, Ravenna, en andere steden der legatiën, betrekkelijk het ophouden der bezetting door de Oostenrijkers en de uitvoering van zijn *motu proprio*, van Sept. 1849, volgens hetwelk de gemeenteraden verkozen moeten worden.

De openbare geest slaapt inmiddels nergens op het geheele schiereiland, dat met proklamatiën, brochures, politieke geschriften van allerlei kleur overstroomd wordt. Alle partijen, alle schrijvers, zijn het hierin eens, dat men Sardinië moet navolgen.

DUITSCHLAND.

WEENEN, 27 Augustus.

De organisatie statuten voor de Protestantsche kerk der Augsburgsche en Helvetische konfessie, zullen, naar men verneemt binnen kort openbaar gemaakt worden.

De aartsbisschop zal den 28. ter wijding van den dom van hier naar Gran vertrekken.

TRIEST, 28 Augustus.

De stoomboot de Bombaij is alhier aangekomen met den Landmail. Zij heeft den 21 Aug. Alexandria verlaten; en brengt berigten aan van Bombaij tot den 20 Aug. van Hongkong tot den 10 Aug. en van Shanghaï van den 28 Junij.

De heer *Horsleij*, assistent-kollekteur bij het presidentschap Madras, is vermoord.

Den erfgenaam van den troon van Burmah heeft hetzelfde lot getroffen.

Het schip Ben-Avon, met eene rijke lading van Londen komende, is op de rotsen van Amoij verbrijzeld.

De thee-uitvoer uit China overstrof in dit jaar dien van 1855, tot den 19 Junij, met 6 millioen ponden.

BERLIJN, 28 Augustus.

De *Zeit.* bevat een artikel over het gebeurde bij Melilla, hetwelk aldus eindigt: "Hoewel bij deze gelegenheid de Pruissieschen aam zijn krijgsroem weder bewaarde, zoo moet men toch niet vergeten, dat men hier te doen heeft met eene schandelijke schennis van het regt en der gastvrijheid, welke eene krachtige kastijding vereischt. Om deze te bewerken schijnt de Marokaansche regering te zwak, en ook de Pruissische zeemagt is nog niet toereikend, om alleen eene expeditie tegen de verraderlijke kust te ondernemen. De aanslag is intusschen niet alleen tegen Pruissen, maar tegen de gansche wereld gerigt aan die aan dit geval zien zal, dat het hoog tijd wordt, de zeerooverij in die streken paal en perk te stellen. Het is dus te hopen, dat de grootere zeemogendheden deze zaak tot de hunne maken en zich met Pruissen vereenigen zullen, niet alleen tot tuchtiging maar ook tot uitroeijing dier roover-koloniën."

Uit Munster schrijft men van den 27., dat den vorigen dag op den Westfaalschen spoorwegbaan nog een ongeluk gebeurd is, doordien nl. een beambte, die twee wagens aan elkander haakte, er tusschen geraakte, en in dier voege gedrukt werd, dat hij weldra den geest gaf.

HAMBURG, Donderdag 28 Augustus.

Prins *Napoleon* is den 23. dezer te Bergen, in Noorwegen, aan land gegaan. De ekwipage van het schip la Reine Hortense was welvarende.

De erfgroothertog van Toskanen en de hertog *Wilhelm van Mecklenburg* zijn den 25. Aug. te Kopenhage aangekomen, om Denemarken te bezoeken.

ENGELAND.

LONDEN, 28 Augustus.

De Koninklijke familie is heden morgen per spoortrein naar Edimburg vertrokken.

De handelsbank van Newcastle heeft ten gevolge der handelingen van *Sadleir* hare operatiën moeten staken, met een passief van £ 25000 en een aktief (waaronder £ 51000 billetten van de bank van Tipperary) van £ 80000.

In de omstreken van Dover heeft weder een moord plaats gehad. Een soldaat van het 49. regiment heeft nl. onverhoeds en op klaar lichten dag een korporaal van dat reg. doodgeschoten, naar men zegt, doch dit is wel wat ver gezocht, om een paar laarzen, gedurende de reis huiswaarts van de Krim door hem verloren, en welke hij meent, dat de korporaal hem heeft ontstolen.

— *Louis Blanc* maakt in den *Times* een brief bekend over den toestand der Fransche politieke gevangenen in Cayenne, en zoekt uit den inhoud van verscheidene van daar ontvangen brieven aan te toonen, dat de veroordeelden aldaar eene onwaardige en afschuwelijke behandeling ondervinden. Onder anderen deelt hij een door 38 gedeporteerden onderteekend aan hem gerigt adres mede, waarbij verhaald wordt, dat twee gevangenen wegens ongepaste woorden aan een paal gebonden en gegeeseld, dat hun de baard uitgetrokken en zij met banden zoo vast gebonden werden, dat het bloed hun uit het ligchaam sprong. Bovendien wordt geklaagd, dat zij acht uur lang in verpeste moerassen moesten werken.

LONDEN, Vrijdag 29 Augustus.

De *Morning-Advertiser* berigt, volgens uit Amerika ontvangen tijdingen, dat *Rivas* Leon versterkt, en dat *Walker* op het punt stond het aan te tasten.

— 29 *Aug.* Gek. 95 1/8; Sp. 3 pCt. 44 3/4; 1 1/4 pCt. 25 1/8; Rusl. 5 pCt. 111 1/2; 4 1/2 pCt. 98 1/8; Holl. 4 pCt. 97 3/4; 2 1/2 pCt. 65; Sard. 5 pCt. 91 3/4; Braz. 101 1/2.

FRANKRIJK.

PARIJS, 28 Augustus.

De baden van Biarritz moeten, naar men meldt, zeer gunstig werken op den gezondheidstoestand van

den keizer en de keizerin. Voor den jongen prins houdt men de lucht echter te vochtig en men heeft hem daarom naar het landgoed Grammont, 2 uren van Biarritz, gezonden, werwaarts de keizer en keizerin dagelijks gaan, om hem te bezoeken. — De keizer denkt nog eenigen tijd te Biarritz te blijven; althans de dienst met Parijs is geheel geregeld; elken middag ontvangt Z. M. per telegraaf berigt van wat de dag te Parijs heeft opgeleverd, terwijl elke week een der auditeurs van den staatsraad den keizer al het werk brengt, dat er gedaan is.

In de Pyrenéen is men ijverig bezig met de spoorwegkwestie. Een 40tal ingenieurs doet het noodige onderzoek, om den weg door de Pyreneën voor te bereiden. Men denkt een kolossalen tunnel daar te stellen, waarvan de grootschheid daarom de mogelijkheid der voltooijing niet wegneemt. — Voor de Pyreneën heeft men nog andere plannen. Zoo heeft men het plan groote badinrigtingen er in gereedheid te brengen, en te Cauterets, Bagnéres en Bigorre kasinozalen, konversatie huizen, kurzalen op te rigten, in een woord de badplaatsen aan den Rijn ten voorbeeld te nemen, behalve de speelbanken. De Pyreneën zouden dan aan den Rijn weldra veel afbreuk kunnen gaan doen.

De vergaderingen der generale raden worden rustig gehouden, over 't geheel rust de politiek. Alleen zullen die raden evenwel behalve de kwestie van nieuwe spoorweglijnen, het vraagstuk der heffing van het verbodstelsel en de daarstelling van het hoog toltarief in de plaats daarvan in behandeling nemen. Men weet, dat het voorstel van wet dienaangaande bij de wetg. vergadering veel tegenstand heeft gevonden, en dat de regering bepaaldelijk de verklaringen der generale raden wacht, om deze zaak in de volgende zitting weder op het tapijt te brengen.

Men is een weinig verwonderd geweest over eenige vonnissen, die eerst thans zijn aangeplakt. O. a. zijn bij verstek in dit voorjaar 5 personen ter dood veroordeeld, beschuldigd van aanslag op het leven des keizers te hebben bedoeld en van zamenzwering tegen de staats-instellingen.

Meyerbeer is weder te Parijs. Zijne *Africaine* zal echter dit jaar nog niet worden opgevoerd.

Het huwelijk van de infante van Spanje *Amalia*, zuster des Konings, met prins *Adalbert van Beijeren* is den 26. Augustus te Madrid voltrokken. De infante *Amalia* is de vierde en laatste dochter van den infant don *Francisco di Paulo*, broeder van koning *Ferdinand VII.* Prins *Adalbert* is nog de waarschijnlijke troonsopvolger van Griekenland.

— 29 *Aug.* $4^1/_2$ pCt. 94,50; 3 pCt. 70,20; Sp. 3 pCt. $39^7/_8$; $1^1/_4$ pCt. $25^3/_4$.

MARSEILLE, Vrijdag 29 Augustus.

Volgens de laatste berigten van Konstantinopel, van den 22. Aug., alhier heden ontvangen, had de Engelsche vloot Trapezunt verlaten.

De Porte maakte eene expeditie gereed tegen de Montenegrijnen, die in opstand zijn.

Brieven uit Athene van den 23. Aug. geven te kennen, dat er eene ministeriëele verandering zal plaats hebben.

De ontruiming door de Fransche en Engelsche troepen schijnt daarop te wachten.

ADVERTENTIEN

*** Bevallen van een' ZOON, P. EMSKAMPFF—ALLAN.

Wijk bij Duurstede, 29 Augustus 1856.

Eenige kennisgeving.

*** Voor de veelvuldige bewijzen van deelneming, ons betoond bij het overlijden onzer geliefde Moeder en Behuwdmoeder J. M. BÄTZ, Wed. G. H. LAGERS, betuigen wij door deze onzen hartelijken dank.

Utrecht, C. G. F. WITTE.
30 Aug. 1856. Uit aller naam.

PARK TIVOLI.

*** Op Zondag den 31. Aug. 1856, **Groot Militair Harmonie-Concert.**

Aanvang ten 6 ure.

Entreé 25 cents de persoon.

Kinderen 15 Cents ieder.

De Ondernemer,
J. WOLTERS.

*** Op Zaturdag 6 September 1856, des namiddags ten 5 ure, zal in het lokaal van Verkoopingen te Utrecht achter St. Pieter, publiek worden verkocht: Drie kampen uitmuntend WEILAND, groot 3 Bunders, 46 Roeden, 50 Ellen, gelegen onder Oostveen, gemeente Maartensdijk, strekkende van den eigendom van de erfgenamen van Jonkheer W. E. RAM, noordwaarts op tot aan den eigendom van W. FLOOR, en hebbende aan de Zuidwestzijde een regt van uitweg. — Breeder bij billetten en nadere onderrigting te bekomen ten kantore van den Notaris VAN SCHERMBEEK te Utrecht.

*** Men vraagt alhier te huur voor eene Dame, ONGEMEUBELEERDE KAMERS, of een BOVENHUIS, met franco opgave van huurprijs en stand aan het bureau dezer Courant. onder lett. K.

*** Men verlangt binnen Utrecht voor een fatsoenlijk jong mensch, zijne werkzaamheden buiten huis hebbende, bij fatsoenlijke burgerlieden in een stil gezin van de P. G., eene KAMER, met genot van kost en huisselijk verkeer. Adres met opgaaf van prijs onder de lett. G. B. franco aan het bureau dezer Courant.

*** J. F. THIEME, te Arnhem, verzendt heden: **Leesboek over de Geschiedenis der Nederl. Letterkunde,** voor Schoolgebruik, door **C. G. MULDER,** 10 vel druks in 8vo postf. à 60 Cts.

Door hem, is voor **Gymnasiën** en **Scholen** uitgegeven:

BOMHOFF,
Engelsch-Nederduitsch en Nederd. Eng. Woordenboek, 2 dln. 4e druk, 1851 (2300 pag.) ƒ 10.00
English-Dutch and Dutch-Engl. pocket Diction., 1200 pag. .... „ 3.50
Beknopte Engelsche Spraakk., 5e dr. 1851 „ 1.—
Eng. Leesb. in Proza en Poëzij, 2 dln., 4e dr., ieder .... „ 1,—
Anecd. en Vertell. ter vertaling in het Eng. „ 0.90
Begins. der Eng. Spraakk., 2e dr. 1853 „ 0.80
en *LLOYD*, Nieuwe Eng. Spraakk., 5e dr., herzien door Dr. *LINDO* .... „ 2.40
en *SCHMITS*, Uitspraak der Eng. taal „ 0.60
en *WILKE*, Handl. tot het spreken en schrijven der Engelsche taal, 5e dr. . „ 0.75
CHARLTON, Eng. Spraakk. voor eerstbeg. „ 0.50
BOMHOFF, Oef. ter vert. in het Hoogd., 1852 „ 0.80
(*Een verv. op alle spraakkunsten voor die taal.*)
Id. en *WILKE*, Handl. tot het spreken en schrijven der Hoogduitsche taal .... „ 0.75
FRIEDRICH, Sammlung auserl. Geschichte, 10te Aufl., 1853 .... „ 0.75
KREENEN en *VAN DER KLOES*, Grieksch Leesboek voor eerstbeginnenden, 1851 . „ 1.90
KRECKE, Handb. der Algem. Natuurk. Aardrijksk., met 6 kaart., gr. 8⁰. 1853 „ 2.60
„ Beginselen der Natuurk. Aardrijksk., 2e druk, met 4 platen, 1851 . „ 0.75

MULDER,
Nederlandsche Spraakleer, gr. 8vo. 1852 . „ 2.60
Nederlandsche Spraakkunst voor schoolgebruik, 5e druk, 1854 ..... „ 0.60
Oefeningen tot toepass. van het geleerde in de Nederl. Spraakk. 1854 .... „ 0.60
Beknopte Gesch. der Nederl. Letterkunde, 8vo. post, 1855 .... „ 1.40
Handleiding tot het zuiver schrijven der Nederlandsche taal, 1853 .... „ 0.50
Beknopte Nederl. Spraakk., 4e dr., 1855 „ 0.20
Beknopte Theorie der Cijferkunst, 1851 „ 0.45
Herinneringspunten en verstandsoefeningen, 2e druk, 1854 ..... „ 0.20
Receuil d'exercices, ou premier livre de Leçons et de Thêmes ...... „ 0.25

Mevr. *VAN MEERTEN*, vocab. Holland. et Franç., 9e éd., 1856 „ 0.30
„ „ „ Suite du vocab., 3e éd. „ 0.35
THURN, Algemeen leesboek voor kinderen, 2 stukjes, 10e druk, ieder ... „ 0.25
VAN MOOK, Foutive opstellen ter verbetering, 6e druk .... „ 0.15
VAN PAPST, Leerwijze der schrijfkunst, in 4to, met 22 platen, 2e druk ... „ 2.40
Wiskundige toepassingen voor teekenlessen, 2 dln, 4e druk, met 48 folio platen . „ 10.90

Marktberigten.

Amsterdam, 29 Augustus. Poolsche Tarwe hooger roode en overige soorten ruim prijsh. met goeden handel 129 ℔ b. Pools. ƒ 530; 126, 130 ℔ dito ƒ 460, ƒ 490 122, 123 ℔ dito ƒ 475, ƒ 485; 127, 133 ℔ Geld. ƒ 465 ƒ 500; 127 ℔ Rijn ƒ 435; 133 ℔ Kub. ƒ 390; 126 ℔ Pools. ƒ 470, ƒ 490; 129 ℔ p. r. Zweeds. ƒ 530.

Rogge bij partijen tot hoogere prijzen; 120 ℔ Prui ƒ 300; 122 ℔ Engels. ƒ 300, ƒ 305; 117, 119, 120 Arch. ƒ 249, ƒ 255, ƒ 258, ƒ 260; 118 ℔ gr. Zwee ƒ 250; 118, 119 ℔ Archangel ƒ 254, ƒ 257.

Garst iets hooger; n. Zeeuws. w. ƒ 230; 101 ℔ n. V w. ƒ 223 zeilende. — Boekweit onveranderd; 119 ℔ Veens. ƒ 295.

Schiedam, 29 Augustus. Granen Verkocht: Rogge ƒ 143, ƒ 145 ℔ Archangel ƒ 249, ƒ 255 6/w.; 143 ℔ di ƒ 250 6/w.; 144 ℔ Arensburg ƒ 303 6/w.; Gerst: 128 Libau ƒ 347 6/w., ƒ 350 3/m.

Moutwijn per Ned. vat zonder fust ƒ 26; Jenever i ƒ 31,50; Amsterd. proef ƒ 32,75, zonder de belasting.

Dordrecht, 28 Augustus. Granen. Tarwe: Jar. Zeeuws Vlaams. en Overm. door schaarschte aan benoodigd ƒ 1,30 per mud hooger verkocht; Nieuwe bij meer aanvoer doch geringer in kwal. tot ƒ 30 c. hooger slech gedeeltelijk geplaatst; Zomer in de beste soorten ƒ duurder afgegeven; Jar. Zeeuws., Vlaams. en Over ƒ 17,30 à ƒ 18,30; Nieuwe dito ƒ 15 à ƒ 17,30; Zom ƒ 15 à ƒ 16. Rogge. Van Nieuwe Zeeuws., Vlaams. Overm. was onze markt merkelijk goed voorzien, tot v rige prijzen ging dezelve traag van de hand; Buite soorten met meerder handel, als: 142 ℔ Arch. à ƒ 2 en 150 ℔ Amerik à ƒ 300 gedaan; N. Zeeuws., Vlaam en Overm. ƒ 8,60 à ƒ 9,30. Gerst: Winter en Zomer matigen aanvoer van 30 tot 40 c. hooger grif te plaats N. Flakk. en Oijerm. Winter ƒ 7,30 à ƒ 7,70; dito Zom ƒ 6,80 à ƒ 7. Spelt: van Nieuwe waren er eenige kl jes uit het Overm. aangevoerd, niet mooi van kwalite welke ƒ 4,80 tot ƒ 5,20 hebben opgebragt. Haver m der ter veil en tot genoteerde prijzen begeerd; Zeeu en Inl. Voeder ƒ 3,60 à ƒ 4; Zeeuws. Dikke dito ƒ 4, à ƒ 4,50. Boekweit: Inl zeer schaarsch en merkel hooger, als Roozendaalsche op 71 ℔ à ƒ 350; Holste sche tot vorige prijzen à ƒ 310 met meerder handel.

Arnhem, 29 Augustus. Oude Weit van ƒ 16, tot ƒ 18,75; Nieuwe Weit van ƒ 14,00 tot ƒ 18, Rogge van ƒ 8,00 tot ƒ 9,25; Boekweit van ƒ 11,50 ƒ 12,00; Garst van ƒ 7,00 tot ƒ 7,50; Vriesche ha van ƒ 4,80 tot ƒ 5,10; Voerhaver van ƒ 4,00 tot ƒ 4, Paardeboonen van ƒ 9,00 tot ƒ 9,50. Koolzaad v ƒ 16,50 tot ƒ 16,75; Aardappelen van ƒ 1,70 tot ƒ 2, het Ned. mud. Boter van ƒ 1 00 tot ƒ 1,16 het Ned. pon

230. Staats-Loterij.

Derde klasse. 4e Lijst.

No. 9930 ƒ 1000.

WAARNEMINGEN, godaan op het Koninklijk Ned Meteorologisch Observatorium te Utrecht. (*Zonnenbw*

Aug.	Uren	Wind-rigt	kr. N. ℔	Barom bij 0°	Ther F	Afwijk d temp	Vochtigh	Gev. regen	Aanmerking
29	2	wnw.	13 0	758.96	64.4	— 2.2	0.78	0	Zw. bewolk
	10	nw.	0 0	63.73	55.8		88	0.1	Bijna helde
30	8	nw.	0.0	67.35	60.1		77	0	Idem.

PRIJZEN DER EFFEKTEN.

AMSTERDAM 29 Augustus 1856

NEDERLAND.					
Werkel. Schuld ...	$2^1/_2$	pCt.	$63^{13}/_{16}$	$63^7/_8$	63^{1}
dito dito	3	„	$75^{13}/_{16}$	76	
dito dito	4	„	95	$95^1/_8$	$95^1/$
Handelmaatschappij .	$4^1/_2$	„	133	$133^1/_2$	
Oost-Indische Leening	4	„	$94^1/_2$		
RUSLAND.					
Oblig. bij *Hope en Co.*	5	„	104		
Obligat. 1828 & 1829	5	„	$103^3/_8$		
Certifikat. 1831 & 1833	5	„	$93^5/_8$		
Certifikaten 1840...	4	„	$85^3/_4$		
Cert. bij *Stieglitz* ..	4	„	$85^3/_8$	$85^7/_{16}$	
dito Adm. te Lond.	$4^1/_2$	„	$96^5/_8$		
Cert. van Assign. ..	6	„	65		
POLEN.					
Aand. 1835, fl. 500			$154^3/_4$		
Obligatien.	4	pCt.	$79^3/_4$		
SPANJE.					
Obligatien	$1^1/_4$	pCt.	25	$25^1/_{16}$	25
dito	3	„	$45^1/_4$		
Binnenl. Schuld ...	3	„	$39^{15}/_{16}$		
OOSTENRIJK.					
Oblig. Metaliek ...	5	„	$78^1/_{16}$	$78^1/_8$	78
Oblig. N.	5	„	$85^{15}/_{16}$	86	86
dito dito La B. ...	5	„	$85^{15}/_{16}$	86	85
dito dito	$2^1/_2$	„	$40^3/_{16}$	$40^1/_4$	
BELGIE.					
Certifikaten	$2^1/_2$	pCt.	$51^7/_8$		
Certifik. bij *Rotschild*	$2^1/_2$	pCt.	$52^1/_{16}$		
PORTUGAL.					
Obligatiën	3	pCt.	$45^3/_4$	$45^{13}/_{16}$	$45^7/$
dito uitgestelde			21		
AMERIKA.					
Venez. Oblig. 6 pCt., nu	$4^1/_4$	„	$30^1/_2$	$30^5/_8$	
Grenada, Oblig. ...	$2^1/_2$	„	$19^3/_8$	$19^1/_2$	
Mexiko, Obl. 1851 £100	3	„	$21^{13}/_{16}$	$21^7/_8$	
Noord-Amerik. Am. Bank-act.			$1^3/_8$		

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN ZOON.

Bijvoegsel bij No. 206
van de Utrechtsche Prov. en Stads-Courant.

PROVINCIALE STATEN VAN UTRECHT.

Zitting van Donderdag 24 Julij 1856.
(*Vervolg.*)

De heer *v. Asch v. Wijck* zegt, dat de reden der bijvoeging is, dat, bij het oorspronkelijk ontwerp het waterschap werd verdeeld in 6 distrikten, ieder aangeslagen voor zeker bedrag, met welke verdeeling het getal gekommitteerde hoofd-ingelanden in verband stond. Ten aanzien echter van één distrikt zijn in de vereenigde Komm. bezwaren geopperd, men meende dat het niet zou behooren te worden aangeslagen in de kosten, waarop men besloten heeft voorloopig slechts de repartitie te doen over 5 distrikten, waarvan het gevolg is, dat in dat 6. voor alsnog geen distriktsbestuur zal zijn. Nu was het moeijelijk het getal van 12 zoo over de vijf distrikten te verdeelen, dat men tot eene behoorlijke verhouding kwam. Als het nu niet betalend distrikt in het vervolg mogt worden aangeslagen, moet ook daar een distriktsbestuur gevestigd worden uit hetwelk gekommitteerden naar het algemeen bestuur moeten worden afgevaardigd. Daarom heeft men het getal van 12 behouden, maar omdat die in den aanvang niet zullen aanwezig zijn heeft men gemeend, er de woorden „ten hoogste" te moeten bijvoegen, waardoor te kennen gegeven wordt dat het getal nimmer grooter dan 12 zal mogen zijn. Hiervan echter zal het gevolg niet wezen dat het bestuur slechts uit een gering getal van een, twee of drie zal kunnen bestaan, want, zegt Spr., in art. 11 is voorgeschreven, hoeveel elk der reeds aanstonds in de lasten aangeslagen distrikten zal moeten afzenden, welk getal gezamenlijk nu reeds 10 bedraagt.

Art. 9, 10 en 11 worden na deze inlichting goedgekeurd en komt in behandeling art. 12.

De heer *Pabst* vraagt eenige opheldering omtrent de laatste alin. luidende: *De sekretaris, algem. penningmeester enz. worden tot wederopzeggens benoemd;*" Spr. begrijpt dat het noodig is, dat de watergraaf en hoogheemraden niet voor hun leven benoemd worden, maar het komt hem voor, dat die uitmuntende maatregel om het bestuur te laten aftreden te ver is uitgebreid, de sekretaris en penningmeester nl. is toch niet gelijk te stellen met een knecht, dien men tot weêr-opzeggens toe in dienst neemt. Spr. vraagt dus de Komm., waarom men het noodzakelijk achtte, den sekretaris elk oogenblik te kunnen wegjagen, en hij gelooft, dat deze bepaling de gelegenheid zal openen om hem zijn leven lang te laten aanblijven.

De heer *v. Asch v. Wijck* beantwoordt Sprs. vraag met eene vraag, en wel, of hij dan verlangt dat die ambtenaar zal worden aangesteld voor zijn leven, of ook aan periodieke aftreding onderworpen zijn. Spr. kan zich niet anders voorstellen dan dat iemand wordt benoemd hetzij voor zijn leven hetzij voor een bepaalden, hetzij voor een onbepaalden tijd, aan welk laatste het denkbeeld is verbonden, dat men ten alle tijde kan worden ontslagen, en zoo de heer *Pabst* de aandacht had gevestigd op art. 53, zou hij dit laatste denkbeeld daarin uitgedrukt gevonden hebben. Spr. hecht overigens niet veel gewigt aan die woorden, „tot weêropzeggens toe," maar de Komm. heeft gemeend dat zij, vooral in tegenstelling met de eerste zinsnede van het artikel waarin van eene benoeming voor een bepaalden tijd gesproken wordt, het best te kennen gaven, dat de benoeming van den sekretaris noch voor een bepaalden tijd noch voor het leven geschiedde, en Spr. gelooft dat dit een regel is die bij alle besturen is aangenomen.

De heer *Pabst* beantwoordt de hem voorgestelde vraag bevestigend, hij wenscht dat de sekretaris voor zijn leven wordt aangesteld, hetgeen hier wil zeggen, dat hij niet kan worden ontslagen en door een ander vervangen zoo lang hij zijne betrekking goed blijft waarnemen. Hetzelfde beginsel vindt Spr. ook in het regl. voor den Lekdijk bovendams, alwaar hij wordt aangesteld, zonder bepaling voor hoe lang, terwijl later een artikel volgt, gelijk art. 53, dat hij nl. kan worden ontslagen, waarin ligt ingesloten dat er behoorlijke redenen moeten zijn, maar dan wordt hij, zegt Spr., niet benoemd tot weêr-opzeggens toe, als wanneer hij zonder eenige reden kan ontslagen worden. Spr. voegt hierbij dat men in art. 53 eenig onderscheid heeft gemaakt tusschen den sekretaris en de bedienden maar ze in art. 12 op eene lijn geplaatst heeft.

Geen amendement wordende voorgesteld wordt het artikel, op verlangen van den heer *de Heus* in stemming gebragt, met 24 tegen 6 stemmen aangenomen. Tegen hebben gestemd de heeren *Laan*, *Story v. Blokland*, *v. Nooten*, *de Heus*, *Vos* en *Pabst*. Art 13 wordt met inlassching op voorstel van den heer *Lagerwey* van „of zoo na mogelijk een derde" goedgekeurd, gelijk mede de volgende artikelen tot art. 33.

De heer *Pabst* ziet met betrekking tot dit artikel geen redenen om af te wijken van het stelsel van volmagten of, als die bestaan, komen zij ook in aanmerking voor de maatschappijen als een der beheerders optreedt.

De heer *v. Asch v. Wijck* zegt op de vraag waarom bepaald is dat in het aangeduide geval geen volmagt is toegelaten, te moeten antwoorden, dat dit ook niet bepaald is. Het artikel zegt slechts dat de beheerder, die stem zal uitbrengen schriftelijk door het bestuur moet zijn aangewezen, en dat voor een onverdeelden boedel slechts één der mede-eigenaren stem kan uitbrengen, waardoor niet anders te kennen gegeven wordt dan dat er voor een onverdeelden boedel uiet zoovele stemmen zullen mogen worden uitgebragt als er geregtigden tot dien boedel zijn. Het neemt de bevoegdheid om zich door een gevolmagtigde te doen vertegenwoordigen volstrekt niet weg.

De heer *Pabst* zegt door deze opmerking overtuigd te zijn, en het artikel wordt goedgekeurd met de volgende artikelen tot art. 93.

De heer *Lagerwey* vraagt of het niet wat sterk is uitgedrukt „alle wettige middelen" en of „de wettige middelen" niet verkieslijk ware.

De heer *v. Asch v. Wijck* gelooft dat dit niet veel verschil zou maken, en meent dat de schijnbare hardheid der bepaling genoegzaam verzacht wordt door hetgeen er op volgt.

Art. 93 wordt hierop goedgekeurd, met de volgende artikelen tot art. 110.

De heer *Harmsen* stelt voor achter „Wageningen" te voegen, „van de sluizen en heulen in den Slaperdijk".

De heer *v. Asch v. Wijck* merkt aan dat dit geen voorstel der Komm. is.

De heer *v. d. Poel* vraagt, door wien vroeger onderhouden werd wat men nu wil opnemen.

De heer *Harmsen* antwoordt dat dit onderhoud berustte bij de landen onder den Slaperdijk. De reden van Spr's voorstel is dan ook, de heulen van den Rooden Haan en de Wittesluis ten laste van het waterschap te brengen.

De heer *Lagerwey* zou dit voorstel nog willen uitbreiden, door toevoeging van de Luntersche beek beneden de Bruineburgersluis tot Amersfoort, in de Eem of nog liever, om zich alléén bij het kanaal zelf te bepalen, zou Spr. voorstellen art. 110 der staatskomm. te behouden.

De heer *v. Asch v. Wijck* gelooft niet dat het amendement gelijk het is voorgesteld, juist uitdrukt wat men bedoelt, en indien het wordt aangenomen, het geheele art. eene wijziging zal behooren te ondergaan. Spr. deelt mede dat het bij de Komm. een punt van overweging heeft uitgemaakt of het niet in het belang der zaak zou zijn dat aan het waterschapsbestuur de bevoegdheid werd toegekend, om indien mogt blijken dat de heulen in den Slaperdijk niet voldoende waren om het water van de bovenlanden behoorlijk af te voeren, te vorderen, dat in dien dijk, natuurlijk met de noodige voorzieningsmaatregelen, meêr openingen werden gemaakt; zij gevoelde dat in dat geval ook de billijkheid eischte dat die sluizen ten koste van het waterschap werden daargesteld en onderhouden; dit bragt de Komm. op het denkbeeld, of het niet goed zou zijn ook de reeds bestaande sluizen en heulen over te dragen aan het waterschapsbestuur, in beheer en onderhoud, vermits zij in het belang van den waterafvoer strekten. Alvorens daaromtrent eenige beslissing te nemen, heeft de Komm. gemeend het gevoelen van het kollegie van den Slaperdijk te moeten inwinnen doch daarop een zeer ontwijkend antwoord bekomen, zoodat zij nog al bezwaar maakte te dien aanzien eene bepaling op te nemen, wijl men niet gaarne in eenige botsing wilde komen met het kollegie van den Slaperdijk. Men heeft daarom de zaak onaangeroerd gelaten, in de verwachting dat als het waterschap eenmaal zou zijn opgerigt, zich van zelf wel eene gelegenheid tot regeling zou opdoen. De reden, waarom men deze bevoegdheid aan het waterschapsbestuur wenschte toe te kennen, zegt Spr., was vooral daarin gelegen dat men aan de boven den Slaperdijk gelegen landen een behoorlijken waterafvoer naar het kanaal wilde verzekeren. Er is echter, zegt Spr., tusschen deze zaak en hetgeen door de Komm. wordt voorgesteld een aanmerkelijk verschil. De hier bedoelde waterlossing van Veenendaal tot aan den Munnikenweg is een deel van die welke in der tijd is aangelegd, krachtens de konventie van 1714, van de thans bestaande waterlossing die echter nu door het kanaal vervangen zal worden; evenzeer, zegt Spr., zullen de Bovendijkgraafsche landen, die nu door de Wittesluis uitwateren, in het vervolg hun water op het kanaal brengen. Nu heeft men gemeend, dat het noodzakelijk was te bepalen, dat als deze zaak eens zal zijn daargesteld, ter zake van uitwatering er geen omslag of bijdrage van de landen die tot het waterschap zullen behooren, zal worden geheven, dan alleen die ten behoeve van het waterschap zelf. Men kan toch moeijelijk de landen, die men tot het onderhoud van het kanaal liet bijdragen, tevens belast laten met het onderhoud eener waterlossing, welke door het nieuwe kanaal vervangen werd. Liet men derhalve deze landen, zegt Spr., voor het nieuw kanaal bijdragen en schreef men tevens voor, dat, behalve deze lasten ter zake van uitwatering geene andere lasten zouden mogen geheven worden, wat, vraagt Spr., moest dan met dat gedeelte der bestaande waterlossing van Veenendaal tot den Munnikenweg, dat niet door het kanaal wordt ingenomen geschieden? dit zou onbeheerd moeten blijven, vermits men voor het onderhoud daarvan geen omslag zoude mogen heffeu. Ditzelfde is het geval met de Witte sluis waarvan thans mede een omslag geheven wordt. Men kan evenwel deze werken niet onbeheerd laten; er bleef dus niets anders over dan ze te brengen ten laste van het waterschap. De heulen en sluizen in den Slaperdijk echter, zegt Spr. verkeeren niet in hetzelfde geval. In de eerste plaats zijn deze sluizen en heulen niet ten laste van de landen die daardoor uitwateren, noch wordt er daarvoor een afzonderlijke omslag geheven; maar zijn zij ten laste van het kollegie van den Slaperdijk; in de tweede plaats wordt de waterlossing door dezelve niet vervangen door het nieuwe kanaal; deze heulen en sluizen welke dienen om het water af te voeren naar het kanaal, moeten blijven bestaan en zij zullen niet onbeheerd zijn. Nu is als beginsel aangenomen dat ten laste van het waterschap niet zal worden gebragt het onderhoud van de waterleidingen, waardoor het water op het kanaal gevoerd wordt; men heeft integendeel bepaald dat dit zou blijven ten laste van degenen op wien het thans rust. Het zou dus eene afwijking van dat beginsel zijn de heulen en sluizen van den Slaperdijk ten laste van het waterschap te nemen. Uit een ander oogpunt beschouwd, mag dit wenschelijk woiden geacht, zooveel is duidelijk dat dezelfde redenen die de komm. hebben genoopt om de beide in art. 110 opgenoemde werken ten laste van het waterschap te brengen, niet bestaan ten aanzien van de heulen en sluizen in den Slaperdijk. Men heeft gemeend de eerstgenoemde werken te moeten opnemen, omdat zij anders onbeheerd zouden blijven, en omdat men voor het onderhoud van het kanaal eene bijdrage ook van de bedoelde landen vorderende, dezelfde landen niet kon belast laten met het onderhoud van eene uitwatering, waaraan als zoodanig geene behoefte meer zou bestaan. Het is waar dat ten gevolge hiervan de landen in het eerste distrikt zullen worden ontheven van een thans op hem rustenden last, terwijl de overige distrikten zoodanige ontheffing niet zullen erlangen, ofschoon zij even als het eerste distrikt tot het onderhoud van het nieuwe kanaal zullen moeten bijdragen; maar men heeft dus bij de regeling van hetgeen door ieder distrikt moet worden bijgedragen, in het oog gehouden. De regeling dezer bijdragen, zegt Spr. was hoogst moeijelijk, en des te moeijelijker, omdat men met zekeren naijver te kampen had, waaraan men echter geen voedsel geven mogt. Men heeft daarom zooveel mogelijk getracht het voordeel, dat het eerste distrikt door de voormelde ontheffing genieten zal, te doen opwegen door de bijdragen van dat distrikt eenigzfns hooger te stellen dan die van de andere distrikten, zooals uit art. 111 blijkt. Hij gelooft dat op die wijze de onderscheidene belangen en billijkheid zijn behartigd en dat de overige distrikten zich niet over verongelijking hebben te beklagen.

De heer *Harmsen* gelooft niet, dat de door den vorigen Spr. aangewezen landen onbeheerd zouden blijven en zegt, dat de billijkheid meêbrengt dat alles worde ontlast.

Den heer *Bastert* komt het voor, dat men nu reeds geraakt in de bezwaren door den heer *Menso* voorzien. Wij hebben immers, zegt Spr., gehoord, dat, als men art. 110 wijzigt naar het voorstel der prov. kommissie, de heer *Harmsen* verlangt dat de heulen in den Slaperdijk ten laste van het waterschap gebragt worden. De heer *Lagerwey* wenscht dit met betrekking tot de Luntersche beek. Dit heeft de heer *Menso* reeds ondersteld, blijkens het door hem aangevoerde op bladz. 2 van zijn gedrukt blaadje, waarom het Spr. voorkomt, dat het voorstel van den heer *Lagerwey*, tot behoud van art. 110 der staatskomm., nog al aanbeveling verdient.

De heer *v. Beeck Calkoen* meent, op grond van het aangevoerde door den heer *Menso*, dat men niet moet treden in het voorstel van den heer *Lagerwey*, omdat dit raakt het beginsel, dat alleen het kanaal met de daartoe behoorende werken, voor rekening van het waterschap komt, waaraan niet te denken viel, als de leidingen die het water op het kanaal brengen, in beheer en onderhoud bij het waterschap wierden genomen.

De heer *Lagerwey* zegt, dat hij juist daarom art. 110 onveranderd wil behouden, aangezien de zaak van de Wittesluis in den Grebberdijk om de stad Wageningen in elk geval gelijk is aan het voorstel dat Spr. aan dat van den heer *Harmsen* wenschte toe te voegen. Wat betreft de heulen in den Slaperdijk dat acht Spr. eenigzins verschillend en ging men daartoe over, dan gelooft hij dat men tot meer beken zijne toevlugt zou moeten nemen, maar juist om bij het kanaal te blijven, acht hij het wenschelijk art. 110 te behouden.

De heer *v. Beeck Calkoen* gelooft, dat beide zaken niet gelijk zijn; de zaak der Wittesluis, zegt Spr., was, dat van de zijde der Bovendijkgraafsche landen werd gezegd, dat nu zij toetreden tot het waterschap, het effekt moet zijn, dat zij in plaats der waterleiding, door de Wittesluis een andere krijgen, die de geheele water-

leiding moet vervangen, welke overbodig en te gelijk onbeheerd wordt: Spr. gevoelt wel, dat dit een betwistbaar punt was, De Komm. heeft evenwel gemeend geen geschikter middel te kunnen vinden, omdat, zoo het nu noodeloos geworden kanaal moest blijven bestaan, ook niet kan worden opgeheven dat bestuur hetwelk de heffing deed, die toch moest vervallen bij de inrigting van het nieuwe waterschap, waarom zij deze zaak in het oog heeft gehouden, bij de regeling der bijdragen. Spr. wil overigens niet verbergen, dat men in de Komm. veel heeft gehad te strijden, met het beweren dat hoogere streken hun water konden toezenden aan lagere, om daardoor te doen voorkomen, hoe weinig belang die hoogere streken aan die nieuwe waterleiding hechtten, hetgeen ten allen tijde de regeling eener billijke verhouding hoogst moeijelijk gemaakt heeft.

De heer *Lagerweij* merkt aan, dat de exonererende landen zeer veel onderhoud verliezen en andere distrikten zeer weinig. Het kanaal, zegt Spr., loopt van de Grebbe tot bij Veenendaal, ook met een zijtak van Wageningen naar Veenendaal, om Veenendaal heen voorbij de R. K. Kerk van Renswoude langs den Nieuwen weg en komt door den Munnikenweg, in de waterleiding van den Rooden Haan; — die heulen in den Rooden Haan verliezen zij ook in onderhoud, gelijk mede de Broeksloot van den Rooden Haan tot Lambalgen, terwijl de landen in het 5. distrikt hetwelk slechts 2% lager aangeslagen is, bijna niets verliezen; dan, zegt Spr., eindigt het kanaal bij de Bruinerburgersluis en gaat het langs de Grebberlinie naar de Eem, terwijl dat gedeelte beneden eerstgenoemde sluis in en door Amersfoort ten laste der landen van het 5. distrikt, zal blijven. Er is, zegt Spr., wel 2% verschil en hij gelooft ook, dat het uitermate moeijelijk is tot eene gelijke verhouding te komen, maar de billijkheid brengt toch mede, dat niet wordt afgeweken van de oorspronkelijke bepaling in art. 110 der Staatskommissie.

De *Voorzitter* meent, dat het stelsel in het onderhavig regl. en in dat der staatskomm. eenigzins verschilt en dat die wijziging natuurlijk invloed moet hebben op de redaktie van art. 110, waartoe Spr. wijst op art. 4 en 132. In het 2. lid van art. 4 wordt, zegt Spr., verklaard, dat de thans ten behoeve der landen buiten den Slaperdijk bestaande waterlossing enz., door het kanaal vervangen wordt; zoodat zij dan als waterlossing zal ophouden te bestaan, en in art. 132 wordt gezegd, dat kollegien welke het toezigt hebben op de beken, waterleidingen, enz. daarvan worden ontheven en dit overgaat op het waterschapsbestuur. Het onderwerp, zegt Spr., wordt dus geheel door het kanaal vervangen, waarvan dus het gevolg zou zijn, dat de daar aanwezige sluizen en werken onbeheerd blijven en niet onderhouden zouden worden, en om daarin te voorzien strekt alleen het nieuw art. 110, en het komt Spr. voor, dat die werken op regelmatiger wijze geadministreerd zullen worden. En nu, zegt Spr., is het wel waar, dat zij gebragt worden ten laste van het waterschap, maar dit schijnt het eenig mogelijk middel, terwijl ook de kosten daardoor slechts zeer weinig verhoogd zullen worden.

De heer *Lagerweij* zegt, dat in art. 4 wel bepaald is, dat het kanaal de genoemde punten zal vervangen, als waterlossing, maar daarin ook gesproken wordt van de Luntersche beek tot de Eem, zoodat om konsekwent te handelen, die beek ook zou moeten worden overgenomen. Maar nu geeft men, zegt Spr., de Bovendijkgraafsche landen een voordeel, dat men terug wil houden van de ingelanden van het 5. distr., men neemt zelfs den Dijkgraaf op, hetgeen dus zeer uitgebreid is, en te meer daar de waterlossing hier nu reeds onbeheerd is, want het water van den Dijkgraaf mag niet geloosd worden op Veenendaal, maar door de Wittesluis, hetgeen evenwel niet geschiedt, daar het alleen op Veenendaal uitloopt en door de heulen in den Rooden Haan komt. Spr. zegt voorts de groote verdiensten en de energie van den Voorz. ten dezen te huldigen en daarvoor innig dankbaar te zijn, maar des niettegenstaande als eerlijk man zijn gevoelen tegen dergelijke onbillijke verhouding met kracht te moeten doen kennen,

De heer *v. Asch v. Wijck* zegt, dat de laatste mededeeling kan doen zien dat wat het geldelijke betreft de bezwaren voor het waterschap niet groot zullen zijn, als het onderhoud der genoemde werken ten laste van het waterschap komt. Tegen de opvatting als of het onderhoud van den Dijkgraaf zelven ook tot deszelfs last komen zou ten gevolge van art. 4; merkte Spr. op, dat volgens art. 110 alleen het onderhoud van de Witte sluis ten laste van het waterschap is gebragt, en dus niet de Dijkgraaf zelf dat niet de geheele waterlossing van de bovendijkgraafsche landen ten laste van het waterschap komt, evenmin als de geheele waterlossing der exonererende landen, maar alleen dat gedeelte dat niet verhoefslaagd is en in welks onderhoud door middel van het heffen van een geldenlijken omslag wordt voorzien. Bij aanneming van het beginsel dat men ter zake der uitwatering geene andere geldelijke omslagen meer heffen moest dan die ten behoeve van het waterschap, moest, zegt Spr., op eene andere wijze voorzien worden in het onderhoud van dat gedeelte. Maar die noodzakelijkheid bestaat niet voor den Dijkgraaf zelven en ook niet voor de Luntersche beek; Spr. gelooft, dat die opmerking veel wegneemt van de kracht der redenering van den heer *Lagerwey*. Spr. acht zich verpligt nu nog een enkel woord te zeggen over de nota van den heer *Menso;* hij had gehoopt nu de heer *Menso* niet in de vergadering tegenwoordig is, die nota met stilzwijgen te hebben kunnen voorbijgaan; maar nu er door sommige leden bij herhaling naar verwezen wordt, acht hij zich verpligt er een woord over te zeggen; het mag velen, gaat hij voort, bevreemden, dat de heer *Menso*, die medelid was der Komm. en dus ruimschoots gelegenheid had zijne beschouwingen te doen opnemen in het rapport, daarvan geen gebruik gemaakt, maar die in eene afzonderlijke nota medegedeeld heeft; voor de Komm. zelve is voorzeker deze wijze van handelen niet aangenaam. Het is voor Spr. onaangenaam dat lid buiten zijne tegenwoordigheid te moeten weêrspreken, maar hij moet opmerken dat de voorstelling door hem van de zaak gegeven, onjuist is, wijl artikelen tot elkander in verband gebragt worden, die in geen verband staan, en de geheele argumentatie ontleend wordt aan de in art. 8 gebragte wijzigingen. Nu wenscht Spr. alleen mede te deelen, dat in de Komm. al de wijzigingen in de overige artt. reeds waren aangenomen vóór dat de wijziging in art. 8 is aangebragt, hetgeen dus wel tot bewijs strekt, dat de wijzigingen der overige artikelen daarvan niet het gevolg zijn. De heer *Menso*, zegt Spr. verder, voert aan, dat als de in art. 110 opgenoemde werken worden overgenomen nog vele andere werken ten laste van het waterschap zullen behooren te komen, en een aantal reklamatiën zal worden ingebragt. Spr. gelooft dit niet, omdat daarvoor niet gelijke redenen kunnen worden aangevoerd. Dat de in art. 110 opgenoemde werken ten laste van het waterschap gebragt zijn, is, zegt Spr., geschied ingevolge eener aanmerking, en op het verlangen van den heer *Menso* zelven, en nu wordt het in de nota van beschouwingen voorgedragen alsof hij er zich niet mede heeft vereenigd. De heer *Menso* gewaagt van nog andere werken. Allen, vervolgt Spr., die eenigzins met den toestand der zaak bekend zijn, zullen toegeven, dat het niet zeer gemakkelijk is, eenige kennis te erlangen van den aard en de inrigting van het bestuur der exonererende landen; de Komm. heeft alle inlichtingen deswege moeten ontvangen van den heer *Menso*, wien zij heeft gevraagd of er ten laste der exonererende landen nog andere werken waren, die onder de kategorie der in art. 110 opgenoemde werken gerangschikt moesten worden en alzoo evenzeer ten laste van het waterschap zouden moeten worden gebragt, waarop door hem ontkennend is geantwoord, zoodat het Spr. nu moet bevreemden in de nota te hooren gewagen van nog anderen. Het doet Spr. leed, dat de heer *Menso* niet aanwezig is, want het is hem onaangenaam buiten diens tegenwoordigheid zaken te zeggen, die hij toch zeggen moet. Het verlangen van den heer *Menso* — en dit is ook de eigenlijke bedoeling en het eenig streven bij het indienen der nota, is alleen geweest, de bestaande besturen in wezen te laten en het toezigt en de schouwen over de waterleidingen, die zij thans hebben, te laten behouden. Hij ging uit, zegt Spr., van het denkbeeld, dat de zorg van het nieuwe waterschapsbestuur zich uitsluitend moest bepalen tot het kanaal zelf, en zich niet verder moest uitstrekken, terwijl van den aanvang af aan bij de Staats-komm. op den voorgrond is gesteld, dat de verbetering van de waterafleiding der Geldersche vallei in den ruimsten omvang moest worden behartigd en dat men zorgen moest dat de verschillende onderdeelen der vallei werkelijk genot van dat kanaal konden erlangen en daarvan niet door eenigerlei belemmering verstoken konden worden. Het waterschapsbestuur moest daarom ook het toezigt hebben over hetgeen in de vallei ten aanzien van de waterlossing gebeurde; daardoor zou het in aanraking komen met de verschillende thans bestaande besturen, en nu heeft men gemeend, dat als men de zaak goed wenschte te regelen en er eenheid in brengen, er eene onmiddelijke betrekking moest bestaan tusschen het hoofdbestuur en de besturen, die de schouw over de beeken en waterleidingen zouden voeren. Dit vond men in de distriktsbesturen en daarom heeft men deze met het voeren der schouwen belast. Nu heeft de verg. zich met die zienswijze vereenigd, want geen lid heeft de meening van den heer *Menso* gedeeld ten opzigte van art. 87 dat dit uitdrukt. Men moet, zegt Spr., zich bij de beoordeeling dezer zaak op een hooger standpunt plaatsen en zich verheffen boven die 200 jaren bestaan hebbenden naijver, waardoor men elkander, om zoo te zeggen, het licht uit de oogen niet gunde, en niet toegeven konde dat de nabuur eenig voordeel genoot, zonder te willen begrijpen, dat het voordeel voor den een ook voordeel voor den ander moest met zich brengen; — kan men zich daarboven niet verheffen, dan kan er van de zaak niets komen. De overtuiging dat men dien noodlottigen naijver niet moest opwekken, heeft de Staats-komm. geleid tot het denkbeeld om voor te stellen het werk te doen daarstellen, buiten de ingelanden, door het rijk, en de provinciën, en nu dit denkbeeld ingang heeft mogen vinden, zal men nu, vraagt Spr., zoo kleingeestig gaan uitmeten of het eene distrikt eenig meerder voordeel dan het andere trekken zal nu men een zoo belangrijk werk voor niets verkrijgt en slechts voor het onderhoud te zorgen zal hebben.

De heer *Lagerwey* zegt volstrekt niet kleingeestig aangedrongen te hebben op de ontheffing van een percent meer of minder, en dat zelfs de prov. komm. die moeijelijke zaak beter dan de staats-kommissie geregeld heeft, maar wil ook het aangenomen beginsel toegepast hebben op alle distrikten. Men moet het, zegt Spr., niet uitbreiden tot de Witte sluis en de Bovendijkgraafsche landen en het onderhoud der Luntersche beek beneden de Bruinenburger sluis voor speciale rekening der ingelanden van het 5. distrikt laten, dit is hoogst onbillijk, Spr. heeft verder nog gezien uit het stuk van den heer *Menso* dat er misschien nog kosten moeten worden gedaan om de eigendommen der exonererende landen te onteigenen en dus, zegt hij, kan het zeer goed wezen, dat zulks ook voor de Witte-sluis zal moeten geschieden.

De heer *v. Asch v. Wijck* zegt dat in art. 132 ook is opgenomen dat hetgeen voor de kosten van het uitbaggeren en schoonhouden der rivier de Eem mogt verschuldigd zijn wegens landen binnen het waterschap gelegen, uit de kas van het waterschap zal worden betaald. Deze last rust thans meer bijzonder op de landen door den laatsten Spr. bedoeld. Deze bepaling is gemaakt, omdat de billijkheid het vorderde. Men meende de Eem te moeten beschouwen als den boezem van het geheele waterschap en de kosten voor uitdiepen en schoonhouden dus niet te moeten laten uitsluitend ten laste van een gedeelte van hetzelve. De landen worden van dien last ontheven; dit mag men niet uit het oog verliezen. Het kan worden beschouwd immers als eene gedeeltelijke vergoeding voor de ontheffing, waarvan de hoogere landen genot zullen hebben, zoodat men niet kan zeggen, dat men slechts de voordeelen van de hoogere landen zou hebben behartigd en die der lagere uit het oog verloren zou hebben.

De heer *H. Verloren* zal stemmen voor het amendement van den heer *Lagerwey*, en bijgevolg tegen dat van den heer *Harmsen*. Wanneer alleen het onderhoud van het kanaal komt voor algemeene rekening van het waterschap, en daarentegen dat van alle andere waterlossingen op en nevens het kanaal voor rekening der respectieve distrikten waarin die gelegen zijn, dan heeft niemand te klagen. Doch gaat men hierop ééne uitzondering maken door de Wittesluis en de daarmede in verband staande waterlossing voor algemeene rekening te brengen, dan kunnen, met hetzelfde regt, ook de overige distrikten dit vragen voor hunne beken of andere waterlossingen. De omstandigheid, dat de beken door de gehoefslaagden worden onderhouden en de genoemde sluis en waterlossing of grift word uitbesteed, waarvoor de ingelanden geld opbrengen, doet niets ter zake, want de wijze waarop het onderhoud geschiedt of verdeeld wordt onder de ingelanden van ieder distrikt, is voor het waterschap onverschillig, indien het maar geschiedt. Daar het nu vast staat, dat die sluis en waterlossing niet is, even als het kanaal, van algemeen belang voor het geheele waterschap, behoort die tot de werken vermeld bij art. 87, d. i. de zoodanigen waarover de zorg aan het distrikts-bestuur is opgedragen. Het distrikts-bestuur over Veenendaal moet dus weten of het die werken al dan niet wil behouden en, zoo ja, zelf naar middelen omzien om de ingelanden in dat distrikt te noodzaken tot het onderhoud. De Komm. heeft wel gewezen op het Eemgeld, dat nu alleen door een gedeelte van de landen van het nieuw op te rigten waterschap betaald wordt en in het vervolg uit de algemeene kas zal betaald worden, en meent daarin eene zekere kompensatie te zien in dit opzigt, doch de zaken staan niet gelijk. Het Eemgeld wordt betaald om de Eem, d. i. den boezem waar het waterschap op zal uitwateren, te onderhouden. Dat is dus eene zaak van algemeen belang voor het geheel waterschap; de bovengemelde sluis niet. Men behoort niet te vergeten, dat een deel der landen onder het nieuwe waterschap gelegen, en wel degenen die meer nabij de Eem liggen, als uitwatering geen voordeel zullen genieten door de oprigting van dit waterschap, omdat zij reeds nu eene voldoende waterlossing hebben, en daarentegen de boezem waarop zij uitwateren iets meer water zal ontvangen dan vroeger. Geldelijk voordeel zullen zij evenmin ondervinden, want het is wel zeker dat zij in het vervolg meer aan de Geldersche vallei dan nu aan Eemgeld zullen moeten opbrengen. Hun voordeel bestaat dus slechts in de scheepvaart op het kanaal. Het is dus onbillijk indien juist die streken in de provincie, die het meest gebaat worden, hunne werken, die zij uit hunne distrikts-kas moesten onderhouden, voor algemeene rekening willen brengen.

Vervolg hierna.

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN ZOON.